

Inspectieproject najaarsactie 2012

Beschikbaar stellen en draagplicht van persoonlijke beschermingsmiddelen op bouwplaatsen

Persoonlijke beschermingsmiddelen (pbm's) beschermen werknemers tegen gevaren die hun veiligheid en gezondheid kunnen bedreigen. Door het niet of onjuist gebruiken van pbm's kunnen werknemers schade of letsel oplopen.

Werkzaamheden in de bouw zijn risicovol en er is sprake van een grote diversiteit van gevaren. De dynamiek van de bouwplaats en de aard van de werkzaamheden vereisen dat bijna altijd pbm's worden gebruikt.

Aanleiding

De inspecteurs hebben bij voorgaande inspecties ervaren dat pbm's niet altijd door de werkgever ter beschikking wordt gesteld en/of door de werknemer wordt gedragen. Ook het toezicht op het gebruiken laat soms te wensen over.

Uit ongevalsonderzoek (alle economische sectoren) van de afgelopen jaren komt naar voor dat bij contact met handgereedschap in meer dan de helft van de gevallen pbm's worden genoemd als falende barrière. Het merendeel van de slachtoffers heeft een beroep dat valt onder de sector bouw. Hoe groot echter de cijfers voor de bouw precies zijn, is niet bekend. Uit onderzoek van de voormalige Arbeidsinspectie blijkt dat letsel voorkomen of beperkt wordt als geschikte pbm's gedragen wordt.

Werkgevers hebben, op grond van de Arbeidsomstandighedenwet, de verplichting te regelen dat werkzaamheden zo veilig en gezond mogelijk kunnen worden uitgevoerd. Daarbij moet een zo hoog mogelijk veiligheidsniveau worden nagestreefd, bekend als de arbeidshygiënische strategie. Risico's moeten zoveel mogelijk aan de bron worden weggenomen. Als dit redelijkerwijs niet mogelijk is dan worden eerst collectieve, daarna individuele maatregelen getroffen en als laatste worden pbm's ter beschikking gesteld. Het gebruik van pbm's is daarmee het *laatste en laagste niveau* waarop maatregelen getroffen worden om risico's te voorkomen.

Werkgevers moeten zorgen voor de juiste pbm's, dat deze in voldoende mate beschikbaar zijn en er op toezien dat werknemers de pbm's ook daadwerkelijk gebruiken. Werknemers op hun beurt zijn verplicht om pbm's overeenkomstig de instructies en gebruiksaanwijzing te dragen. Verder gelden, o.a. op basis van Europese regels, producteisen waaraan pbm-en moeten voldoen.

Van 29 oktober tot en met 16 november 2012 inspecteerde de Inspectie SZW, als onderdeel van de sectorstrategie bouw, op het ter beschikking stellen van en het verplicht dragen van pbm's. In deze factsheet worden de belangrijkste resultaten van het inspectieproject vermeld.

Voorafgaand aan het inspectieproject is overleg geweest met AVAG, branchevereniging van bedrijven die zich bezig houden met de productie en het leveren van pbm's en die zich inspannen voor veiligheid, gezondheid en welzijn in de werkomgeving. Het doel van dit overleg was breed geïnformeerd te worden over productinformatie en gebruiksaanwijzingen van pbm's.

Inspectieonderwerpen en doelgroep

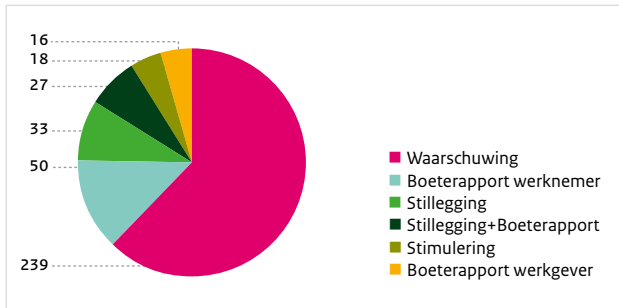
Doel van dit project is het verbeteren van arbeidsomstandigheden en voorkomen van ongevallen en letsel door controle op het gebruik van pbm's op de bouwplaats.

Bij de inspecties is primair geïnspecteerd of de werkgever in voldoende aantallen, geschikte pbm's, ter beschikking heeft gesteld aan de werknemers en er op toeziet dat de werknemers de verstrekte pbm's ook daadwerkelijk gebruiken. Er is ook geïnspecteerd of werknemers hun verplichtingen nakomen en de pbm's op de juiste wijze gebruiken. Alle overige zaken werden geïnspecteerd als daar reden voor was. Er zijn situaties waarbij het niet dragen van pbm's een directe samenloop heeft met andere, vaak zwaardere, overtredingen. Het niet dragen van een veiligheidsgordel in een valgevaarlijke situatie zal direct 'valgevaar' op leveren. In dergelijke situaties hebben inspecteurs gehandeld overeenkomstig het reguliere handhavingsbeleid en een boeterapport aangezegd vanwege de zwaardere overtreding (artikel 3.16 van het Arbobesluit (voorkomen valgevaar)).

Inspectieresultaten

In totaal zijn 665 bouwlocaties bezocht. In 315 gevallen (47%) was het niet in orde en is gehandhaafd. Hierbij zijn 383 overtredingen geconstateerd. Een verdeling van de ingezette handhavinginstrumenten is terug te vinden in tabel 1.

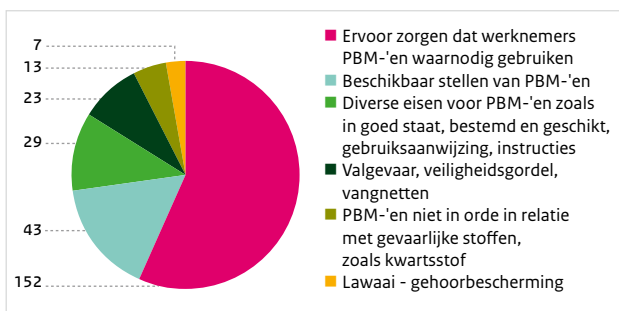
Figuur 1 Verdeling van de ingezette handhavinginstrumenten (N=383)

Bij ongeveer een kwart (24,3%) van de geconstateerde overtredingen is een boete opgemaakt (93 maal). In ruim de helft (53,8%) van deze boeterapporten betrof het een boete tegen een werknemer (50 maal). In alle gevallen ging het om het niet dragen van pbm's in situaties waar deze door de werkgever ter beschikking waren gesteld en de werknemers door middel van instructie op de hoogte waren dat de pbm's moesten worden gebruikt. Voor de overige overtredingen (333 maal) is bij de werkgever een handhavinginstrument ingezet.

In totaal zijn 267 overtredingen met betrekking tot het primaire inspectieproject geconstateerd. In 56,9% van de gevallen betrof dit het toezicht op het daadwerkelijk gebruiken van de pbm's. In 16,1% werd de benodigde pbm niet beschikbaar gesteld door de werkgever. Een verdeling van de overtredingen is te vinden in tabel 2.

Figuur 2 Verdeling van de overtredingen (N=267)

Het merendeel van de pbm's waarop gehandhaafd is, betrof de veiligheidshelm (34,3%), gehoorbescherming (22,6%), de veiligheidsgordel (17,9%) en de oog (bril) of gelaatbescherming (8,4%). Verder betrof het de adembescherming, schoeisel, handschoenen, schouderpad (-bescherming), reddingsvest en de kniebescherming.

Er zijn ook 55 maal niet aan pbm gerelateerde overtredingen geconstateerd. In 52% van de gevallen betrof dit valgevaar en in 14% gebruik van ladders, trappen en rolsteigers.

Conclusie

De bouwactie werd vooraf aangekondigd in de media en in enkele vakbladen. De reacties van werkgeverszijde (branches) waren positief omdat uitdrukkelijk ook de werknemersverplichtingen onderwerp van inspectie waren. De dynamiek van de bouwplaats en de aard van de werkzaamheden vereisen continu de beschikbaarheid en draagplicht van pbm's. Dit om risico's te voorkomen en daarmee letsel.

In meer dan de helft van de controles bleek dat het in orde was. Dit is een goed resultaat. Het gemiddelde handhavingpercentage bij de uitvoering van bouwprojecten is de laatste jaren ongeveer 70%. Het handhavingpercentage van deze inspectie ligt beduidend lager. Dit lagere percentage was te verwachten omdat het inspectieonderwerp het verstrekken en gebruiken van pbm's betrof. Meerdere vak-informatiebladen, zoals A-bladen van Stichting Arbouw, branche-informatie bulletins en dergelijke besteden regelmatig aandacht aan dit onderwerp.

Het aantal opgemaakte boeterapporten is echter hoog te noemen. In bijna een kwart van alle zaken is gehandhaafd met een boeterapport. In meer dan de helft (53,8 %) daarvan werd de werknemer de boete aangezegd wegens het niet naleven van zijn verplichtingen. Vanwege de te verwachte impact en preventieve werking zal bij de communicatie naar branches dit uitdrukkelijk worden vermeld.

Uit ervaring bij de Inspectie SZW is bekend dat valgevaar op bouwplaatsen een veel voorkomende overtreding betreft. Diverse inspectieprojecten en branchecijfers hebben dat ook aangetoond. Bij dit inspectieproject werden ook weer overtredingen geconstateerd wegens valgevaar.

Activiteiten van de Inspectie SZW

In verschillende voor de bouwbranche beschikbare arbocatalogi, worden pbm's en de voorwaarden waaronder deze gebruikt dienen te worden, belicht. De Inspectie SZW wil de communicatie over het onderwerp versterken. Daartoe zal de Inspectie SZW stimuleren dat sociale partners hernieuwde aandacht zullen besteden aan het onderwerp en het gebruik van pbm's verder stimuleren. Naar aanleiding van inspecties op bouwlocaties en ongevalsonderzoeken zal de Inspectie SZW, als daar aanleiding toe is, een nieuwe (vervolg)zaak starten in het kader van een project dat het gedrag en cultuur in de bouw als onderwerp heeft en de werkgever of werknemer bij tekortkomingen aanspreken op de arbowettelijke verplichtingen.

De komende jaren zal de inspectie SZW via inspecties aandacht blijven besteden aan pbm's waarvan de noodzaak van het gebruik op bouwplaatsen onomstreden is. Dat zal zeker het geval zijn als de afwezigheid of het niet gebruiken van pbm's leidt tot ernstige overtredingen, zoals valgevaar of blootstelling aan het kankerverwekkende kwartsstof.

Deze factsheet is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Projectnummer A1056

Projectleider

Carin Benders, Leo de Jong en Jan Vermeiren

Projectsecretaris

Egbert Sikkens

vijfkeerblauw | sss-618973

© Rijksoverheid | Juni 2013